

ΣΕΡΒΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Πασχαλινό διήγημα

Η ΠΑΝΤΟΥΦΛΑ

Το «Μπουκέτο» παρουσιάζει σήμερα εις τὸ «Ἑλληνικὸν κοινόν», τὸν Τζούρα-Γιάκωτς, ἕναν ἀπο τοὺς καλλιτέτους Σέρβους διηγηματογράφους.

Ἐργηθῆναι εἰς τὸ Νοβί-Σάδ τῆς ἐπαρχίας Σερβίου, τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ εἶνε ἕνα εἶδος Ἁγίου Ὅρους τῆς Σερβίας, ἀπὸ τὰ πολλὰ τῆς μοναστηρίου καὶ τῆς ἐκκλησίας. Στὴν ἀρχὴν ἐσπούδασε ζωγράφος καὶ ὡς ζωγράφος ἐγκαταστάθηκε στὸ Βελιγράδι. Ἐκεῖ ὁμως τὸν παρέσυρον ἡ ποίησις καὶ ἡ λογογραφία καὶ ἐγκατέλειψε τὴν καλλιτεχνίαν. Τὰ ποιήματα τοῦ ἔχουν ἐμὰ ὑψηλὴν ποιότητα, ὅπως λέγουσιν καὶ οἱ Γάλλοι.

Μόλις ἀρχίσει νὰ ἐκτιμαται ἡ φιλολογικὴ ἀξία τοῦ στὸ Βελιγράδι, ὁ Μίλανος Ὀρβένοβιτς, πατέρας τοῦ δημοφιλῆ «Ἐπιπέδου τοῦ Ἀ» τὸν διόρισεν ἑμμέσως διευθυντὴν τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» τοῦ Βελιγράδιου, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ἐργασθῆται γιὰ τὴ Σερβικὴ λογοτεχνία, χωρὶς νὰ σκοτώσῃ τὸ μυαλό του, γιὰ τὸν ἐπιούσιον.

Ὁ Γιάκωτς ὁμως ἐπέβηκε ἀχάριστος στὸν βασιλέα τὸν ὀσιον καὶ ἐξέβρισε.

Καὶ πάλιν ὁμως ἡ Σερβικὴ Πολιτεία, τὸ Κράτος δηλαδὴ τὸ καλὸ καὶ ἀγαθὸ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, δὲν τὸν κατεδίωξε. Τὸν ἠνέχθη σεβασθῆν τὸν λόγιον, καὶ τοῦ ἐσυγχώρησαν ὅλα τὰ παραπτώματα, παραβλέπον τὰς ἀνάγκαις τοῦ ἀνθρώπου.

Παρ' ὅλα ὅμως αὐτὰ τὸ τέλος τοῦ ὑπέβηκε ἀπὸ τὸν πόλεμον.

Τὸ διήγημά του αὐτὸ ἔνας ὕμνος ποδὸς τὴν ζωὴν τῶν ἀγροῶν ἕνα καθηροετήριον κατὰ τῆς ψευτικῆς ζωῆς τῶν πόλεων.

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Καλλιεργώντας τὰ λαχανικά του, ὁ Μπάρμπα - Βάσσας, πλούσιος. Ἄπ' τὸν πατέρα του βόηκε λίγη περιουσία, ἕνα σπιτάκι καὶ κάμποσους ἀγρούς. Τῆ σημερινῇ του εὐτυχία τῆ χρωστούσε στὸν ἰδῶτα του. Τὰ πλούτη του, σὺν πέθανε, εἶχε παιδιὰ νὰ τὰ κληρονομήσουν.

Τρία παιδιὰ καὶ δύο θυγατέρες. Ἡ γυναίκα του ἦταν ἕνας σύντροφος πολυτίμου. Νοικοκυρὰ καὶ βοηθός. Ὅχι γυναίκα γιὰ νὰ πέρηθῃ μόνον τ' ἀνδρὸς τῆς τ' ὄνομα· αὐτὴ τοῦ κρατούσε τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τοῦ ἔδινε γνῶμες, γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα. Μ' ὅλα τὰ πενήντα χρόνια της, διατηροῖταν ἀκόμα πολὺ ὄραια. Σεβαστὴ στὴν ὄψι καὶ σοβαρὴ στὰ λόγια.

Ἀπὸ τὰ δύο τῆς κοριττῆς ἡ πιὸ μεγάλη ἦταν ἡ ἴδια ἡ μάνα της. Ἡ μάνα της, Σέγια - Λιούμπα, βασίσει ὅλας τῆς ἐλπίδες της σ' αὐτὴ. Εἶχαν χρήματα ἀρκετὰ γιὰ νὰ τῆ καλοπαντρέψουν. Ἀλλὰ ἡ Σέγια - Λιούμπα δὲν ἠθέλε χωριάτῃ νὰ τῆς δώσῃ, σὺν τὸν Μπάρμπα - Βάσσα, μὲ περιορισμένα τὰ μυαλά, ἀλλὰ γιὰτὸ ἡ δικηγόρο, γιὰ νὰ ζήσουν σὲ μιὰ πολιτεία καὶ νὰ καταφέρῃ καὶ τὸν ἀνδρα της, νὰ πᾶνε ὅλοι οἰκογενειακῶς ἐκεῖ.

— Τί θέλουν πλέον στὸ χωριό; Χρήματα ἔχουν γιὰ νὰ ζήσουν στὴν πόλι...

Ὅταν ὁμως ἡ ὄραια κόρη της ἡ Ντάνκα, ἔβγαλε δεκαενθὲ ἔτων, καὶ ἡ προξενήτριες ἀρχισαν νὰ πᾶνε καὶ νὰ ἐρχονται, ἕνας κακὸς τύφος, τὸ πήρε τὸ κοριττῆ. Τὸ ὄραιο της σάμα, τὸ σκέπασεν ἡ κρῆα γῆ, καὶ τὰ δάκρυα τῆς μάνας, πότισαν τὸν τάφο της. Ἡ Σέγια - Λιούμπα σκεπάστηκε μὲ μαῦρα.

Τὰ ἄλλα τὰ παιδιὰ της ὁμως μεγαλώναν. Ὁ μεγαλύτερος ὁ Λάζας ἦταν ἡ φωτογραφία τοῦ πατέρα του. Ξανθός, κοντός, στρογγυλοπρόσωπος. Στὴ ψυχὴ ὁμως δὲν ἔμοιαζε διόλου τοῦ πατέρα του. Δὲν χανόταν ὅπως ἐκεῖνος νύχτα - μέρα σὰ καρφάκι, οὕτε ἀπόφευγε τὸν κόσμο. Δὲν ἀγάπαγε τὴν ἐργασία. Ἦξευρε νὰ πῆναι καὶ νὰ καπνίζῃ, νὰ γλεντᾷ καὶ νὰ γὰι πρῶτος στοὺς χορούς καὶ σὰ πανηγύρια.

Ἡ μητέρα του φρόντιζε γιὰ τὸ χαρτζιλίκι. Ἡ δευτέρα κόρη της ἡ Ζόρκα, ἦταν ξανθὴ καὶ αὐτὴ καὶ στρογγυλοπρόσωπη, σὺν τὸν πατέρα της, μὰ στὴ ψυχὴ ἔμοιαζε τῆς μαμῆς της ὅπως καὶ στὸ σῶμα. Ψηλὴ καὶ λιγερή. Θὰ τῆ καλοπάντρευε ἐσκέπτετο τοῦλάχιστον αὐτὴν. Θὰ τῆς ἔδινε πολίτη καὶ ὄχι χωρικό. Γιατὸ ἡ δικηγόρο.

Τ' ἄλλο παιδί ὁ Ράσκος, ἕνας ψηλός, νέος ἔγινε μὲ μαῦρα μά-

τια. Γιὰ αὐτὸν σίγουρα θὰ εὑρίσκεν μιὰ καλὴ νύφη ἀπὸ τὴν πόλι. Ἀκούει νὰ θέλουν οἱ χωριανοί. Αὐτοὶ δὲν γεννηθῆκαν γιὰ νὰ ζοῦν, ὅπως οἱ βατράχοι μέσα σὲς τὰς λάσπες τῶν χωραφίων. Τώρα τί θὰ πῇ ὁ Μπάρμπα-Βάσσας;

Ἄς πῇ ὅτι τοῦ ἀρέσει! Ἄς ἀγοράσει νέα μυαλά, γιὰ νὰ ἐννοήσῃ τὸν κόσμο. Χρήματα ἔχει...

Ἀλλὰ καὶ τί νὰ πῇ ὁ Μπάρμπα-Βάσσας;

Ἄπο καιρὸ αὐτὸς δὲν ἦταν πιὰ ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, παρὰ μόνον μπρὸς στοὺς ξένους. Ἡ Σέγια-Λιούμπα, τοῦ πήρε τὸν ἀέρα καὶ ὅλη τὴν κυβέρνηση. Ὅταν ἦσαν ἀναμεταξύ τους, ἦταν υποχρεωμένος νὰ σωπαίη, καὶ νὰ παραδέχεται τῆς γνῶμης τῆς γυναίκος του καὶ τὰ γούστα. Ἄλλως, αὐτὴ εἶχε συμμάχους της καὶ βοηθοὺς της καὶ ὅλα τὰ παιδιὰ, ὅλα τῆς τὰ παλληκάρια.

— Ὁ πατέρας, λέγαν, ἕνα ξέρει: Νὰ σαπίζουμε στὸν χωραφίων τῆς λάσπες σὺν τῆς σκουλικαντέρες;

Κ' ὁ μικρὸς ὁ Πάντας, πῆγαινε ἀκόμα, μὲ τὸ μέρος του. Ἐνα παιδικὸ δεκαετασσάρων ἔτων, ξανθὸ σὺν τὸν μπαμπά του, καὶ ὄραιο, εἶχε ἀνιχνωρικὴ γνῶμη καὶ αὐτό.

Ὁ Μπάρμπα-Βάσσας, κιντὰζε μὲ λύπη, ὅτι οὐτε ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ του δὲν εἶχε τὸν καλὸ καὶ εὐλόγημένο χαρακτήρα τῆς εργατικῆς τῆς μέλισσας. Καὶ δάκρυζε ὁ μαῦρος καὶ ἀπελπιόταν, ἀναθεματίζοντας τὸν διάβολο, ποῦ τοῦ ἔδωκε τέτοια παιδιὰ, ἀρκοκόφα, καὶ ἀνίκανα νὰ κρατήσουν τὴν περιουσία του, ποῦ εἶχε χρεοὶ τὸν ἰδῶτα μιᾶς ζωῆς δόκλωνης, τῆς ἐργατικῆς ζωῆς τοῦ γιὰ νὰ τὴν μαζέψῃ καὶ λυπημένως πῆγαινε στὸν κῆπο του καὶ παρηγοροῖταν μὲ τὰ λαχανικά του.

Ἡ ἐπιμονὴ τῆς γυναίκας του καὶ τῶν παιδιῶν του, τὸν μαλακώσαν σὺν βαρβάκι καὶ ἀρχισε καὶ αὐτὸς νὰ λέη «ναί». Ἴσως νὰ ἔχη δικήν τὴν γυναίκα του καὶ μιὰ ποῦ ἔχουν χρήματα, ἄς σπουδάσουν τὰ παιδιὰ τῶν. Ἄς γίνουνη καλλιτέροι!...

— Ἐμπρός, μορὲ παιδιὰ, νὰ ζήστε σὺν ἀνθρώποι. Δόξα σοι ὁ Θεός, ἔχουμε ἀρκετοὺς παράδες. Κάμετε, παιδιὰ μου, ὅτι θέλετε καὶ μὴ μ' ἀκούτῃ ἔμενα! Ἐγὼ γέροσα πειὰ, κουράστηκα καὶ δὲν ξέρω καὶ τί λέω! Σὺν ἦμουν νέος τίποτα δὲν ἔμαθα, τώρα θὰ μάθω σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία!.. Ἐχε δικήν τὴν μητέρα σας, αὐτὴ, παιδιὰ μου, ν' ἀκούτε!...

Σὺν πέρασε λίγος καιρὸς ἀκόμη, ἡ Σέγια - Λιούμπα, ἀρχισε νὰ ζήτην γαμβρὸ γιὰ τὴν Ζόρκα. Ἐστειλε παντοῦ προξενήτριες, σ' ὅλην τὴν περιφέρεια, ποῦ ἦταν ἀνυπόκοπος γιὰτὸς ἡ δικηγόρος. Ἀπὸ ὅλους ὁμως ἔπερνε τὴν ἴδια τὴν ἀπάντησι:

— Δὲν ἀποφάσισε ἀκόμα γιὰ νὰ παντρευτῇ. Ἀργότερα ἴσως ν' ἀποφασίσῃ.

Ἡ Σέγια - Λιούμπα κόντευε νὰ λυσσάζῃ.

— Αὐτοὶ οἱ πολῖτες, μᾶς περιφρονοῦν ἐμᾶς τοὺς χωρικοὺς. Μᾶς περνᾶνε πῶς δὲν ἔχουμε τίποτα...

Ἐταί τῆς ἐρχόταν νὰ ξεχώσῃ κεινὰτὰ ἔξη σακκούλια, μὲ τὰ χρυσάφλουρια, ποῦ εἶχανε χάσει μὲ τὸν ἀνδρα της, σὲ ἔξ διάφορα μέρη τοῦ κατωγιοῦ τῆς, νὰ τοὺς τὰ κουνουνίσῃ μὲ τὴν μέση καὶ νὰ τοὺς εἰπῇ ὅτι καὶ οἱ χωρικοὶ ἔχουν περισσότερους παράδες ἀπὸ τοὺς ἐμπορούς. Ἄς, γιὰ τὸ ἀνδρα της, νὰ μὴν εἶνε σὺν τὸν Τσίτσια - Πάντα, δημάρχος τοῦ χωριοῦ, νὰ ἔχουν σχέσεις καὶ αὐτοὶ μὲ τὸν καλὸν κόσμο καὶ νὰ φιλοξενοῦν στὸ σπίτι τους, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς ἐπίσημους ὅπου περνοῦν ἄπ' τὸ χωριὸ τους!

Καὶ νὰ τάρα, νέες φασαρίες στὸ σπίτι. Ἡ Σέγια - Λιούμπα, ὑποχρῶνεται τὸν Μπάρμπα - Βάσσα τὸ φτωχό, νὰ ντύνηται καλὰ

γιουρτές καὶ Κυριακές, νὰ πηγαίη στὰ καφενεῖα καὶ νὰ μιλήη μὲ τοὺς δασκάλους καὶ μὲ τὸν παπὰ, γιὰ νὰ μάθῃ πῶς νὰ κουβεντιάζῃ καὶ πῶς νὰ φέρνηται εὐγενικά, ὅπως ὁ Δήμαρχος ὁ Πάντας. Νὰ περιποιητῆται καὶ νὰ κερνάη τοὺς χωρικοὺς, μπῆκος τὸν βγάλλουν Δήμαρχο, καὶ αὐτὸν μιὰ μέρα. Ὁ Βάσσας ἀντιστέκει...

— Μωρὴ γυναίκα, ἐγὼ δὲν ξέρω γράμματα πολλά... Ὁ Δήμαρχος ὁ Πάντας ξέρει περισσότερα ἀπὸ μένα.

— Καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ξέρῃ γράμματα ὁ Δήμαρχος; Τότε γιὰτί

*Ἐπειος κάτω ξερός!

